# הִלְכוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב סִימָן תקנד

כ מֵימְרָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר פָּסְחִים נ״ד (ע״ב).
ל בְּרַיְיתָא תַּעֲנִית י״ג (ע״א) וּכְתַנָּא קַמָּא.
מ תּוֹסְפוֹת (ד״ה כל) בְּשֵׁם ר״י בִּיצָּה י״ח (ע״ב).
נ מַהֲרִי״ק בְּסִימָן ל״ה. ס הָרא״ש בְּסוֹף תַּעֲנִית (פ״ד סי׳ ט).

מַאֲכִילִין אוֹתוֹ מִיָּד, * דִּבְמָקוֹם חֹלִי לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן. הַגָּה: (יג) וּמֵיחוּ נוֹהֲגִין (ו) [ז] לְהִתְעַנּוֹת (יד) כָּל זְמַן שֶׁאֵין לָהֶם צַעַר גָּדוֹל (טו) שֶׁהָיָה לָחש לְסַכָּנָה, (טז) וְהַמַּקֵּל לֹא הִפְסִיד: ז [כ]רְחִיצָה אֲסוּרָה בְּתִשְׁעָה בְּאָב בֵּין בֵּחַמִּין בֵּין בְּצוֹנֵן, אֲפִלּוּ לְהוֹשִׁיט אֶצְבָּעוֹ בַּמַּיִם אָסוּר: ח (מ) [ח] לְטִבִילָה שֶׁל מִצְוָה בְּזְמַנָּהּ מֻתָּרֶת, (יז) מ[נ]אֲבָל בְּזְמַן הַזֶּה אֵין טְבִילָה בְּזְמַנָּהּ, הִלְכָךְ (יח) לֹא תִּטְבֹּל בּוֹ, [נ]וְכֵן נָהֲגוּ: ט [ס]אִם הָיוּ יָדָיו (ט) מְלֻכְלָכוֹת בְּטִיט וּבְצוֹאָה (יט) מֻתָּר לְרָחֵץ לְהַעֲבִיר הַלִּכְלוּךְ, וְלֹא יִטֹּל כָּל יָדָיו אֶלָּא לְפִי הַצָּרֹךְ לְהַעֲבִיר הַלִּכְלוּךְ. הַגָּה: [*] וְאִם עָשָׂה צָרְכָיו אִם מֻתָּר לְרָחֵץ, דִּינוֹ כְּמוֹ בְּיוֹם כִּפּוּר, (כ) וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תרי״ג

## שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וְכָתַב בְּרִבִּי יוֹסֵף (סק״ה), יֵשׁ מִי שֶׁכָּתַב דְּמַיָּקֵנָת שֶׁהַתִּינוֹק חוֹלֶה וְהִרוֹפֵא אוֹמֵר שֶׁתַּעֲנִית מֵינְקָתוֹ גּוֹרֵם שְׁנֵי הֶחָלֶב וּמַזִּיק לַתִּינוֹק, שָׁרִי לָהּ לֶאֱכֹל. וְעַיֵּן דָּבָר שְׁמוּאֵל סִימָן ק״ז שֶׁכָּתַב, אִם חֶלְשַׁת הַמֵּינֶקֶת הִיא רַבָּה כָּל כָּךְ שֶׁאֵין לָהּ חֶלֶב הַצָּרִיךְ לְהַנִּיקוֹ וְהַוָּלָד אֵינוֹ רוֹצֶה לֶאֱכֹל וְלִינָק כִּי אִם מִמֶּנָּה וְסַכָּנָה הִיא לוֹ, הָא כָּל סְפֵק נְפָשׁוֹת דּוֹחֶה שַׁבָּת וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכָל שֶׁכֵּן תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁהוּא דְּרַבָּנָן עַיֵּן שָׁם: [ז] לְהִתְעַנּוֹת. עַיֵּן בְּאֹרַח הַיִּטֵּב. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּתַב יָד (ח״ב סי׳ טז) שֶׁחוֹלֵק עַל רַשַׁ״ל (שו״ת סי׳ נג) בְּתִשְׁבֹּרָה שֶׁהֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ט) וְהִשִּׂיג עַל רְאָיוֹתָיו וְדַעְתּוֹ לִפְסֹק כְּהַשַּׁלְחָן עָרוּךְ, דְּאִלּוּ אִם רַבָּנוּ תָּם חוֹלֵק עַל רַמְבַּ״ן אֲזַלִינַן לְקֻלָּא בְּדִבְרֵנוּ וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁהוּא סְפֵק נְפָשׁוֹת לְהָקֵל. וּבְדִבְרֵי שְׁמוּאֵל סִימָן ק״ח כָּתַב, שֶׁאַחַר שֶׁבָּעָה לְלֵדָתָהּ הַחֲמִירוּ עַל עַצְמָן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמ״א כָּל זְמַן שֶׁאֵין לָהֶם צַעַר גָּדוֹל וַחֲשָׁשׁ סַכָּנָה. וְכָתַב בֵּית הִלֵּל בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רס״ה (סק״א) דְּיוֹלֶדֶת שֶׁאֵינָהּ מִתְעַנָּה מִכָּל מָקוֹם צְרִיכָה לְהִתְעַנּוֹת אֵיזֶה שָׁעוֹת, עַיֵּן שָׁם וְהֵבִיאוּ בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ח), וְהַכֹּל לְפִי הָעִנְיָן, אִם קָשֶׁה לָהּ קְצָת אֵינָהּ צְרִיכָה כְּלָל. וְעַיֵּן בְּזִכְרוֹן יוֹסֵף סִימָן כ״א הָאֲרִיךְ גַּם כֵּן בָּזֶה וּמֵפֵיק שֶׁנִּרְאֶה לוֹ לְהַלָּכָה וּלְמַעֲשֶׂה שֶׁאִם כְּבָר נִתְרַפְּאָה לְגַמְרֵי אוֹ שֶׁהִיא קְצָת חוֹלָה אוֹ חֲלוּשָׁה, לֹא תִּתְעַנֶּה בְּתוֹךְ שִׁשִּׁים, וְאִם אֵרַע בְּיוֹלֶדֶת בְּרִיאָה שֶׁמִּתְעַנָּה וּמִרְגָּשָׁה בְּאֶמְצַע הַיּוֹם שׁוּם חֲלִישָׁה יִתְרָה, יֵשׁ לִפְסֹק שֶׁלֹּא תִּתְעַנֶּה בְּשִׁאֵרִית הַיּוֹם, עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן בִּלְקוּטֵי פְּרִי חָדָשׁ אֹרַח חַיִּים סִימָן זָה: ח [ח] טְבִילָה. עַיֵּן בְּאֹרַח הַיִּטֵּב. עַיֵּן מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ה) בְּשֵׁם זֶרַע אֶמֶת (ס׳ פא) אִם אֵרַע שֶׁלֹּא רָחֲצָה וְחָפְפָה בְּעֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב, בְּדִיעֲבַד יֵשׁ לְהַתִּיר שֶׁתִּרְחַץ וְתָחֹף בְּמוֹצָאֵי תִּשְׁעָה בְּאָב וְדַיָּהּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת שִׁבְסוֹף סֵפֶר מִשְׁנַת רַבִּי עֲקִיבָא בְּדֶרֶךְ צ״א עַמּוּד ד׳ וְנִפְלָאתִי מַה שֶּׁמְּתִמֵּהַּ עַל הַבָּאֵר הֵיטֵב וְאֵיךְ לֹא רָאוּ בְּמָגֵן אַבְרָהָם שֶׁהַבָּאֵר הֵיטֵב לֹא חִדֵּשׁ דָּבָר רַק הָעִתִּיק אוֹת בְּאוֹת דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם. וּמַה שֶּׁכָּתַב וְעַיֵּן סִימָן תקנ״א כו׳, רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁשָּׁם מְבֹאָר דְּדַוְקָא אִם אִי אֶפְשָׁר בְּמוֹצָאֵי תִּשְׁעָה בְּאָב וְלֹא בָּא לַחֲלֹק אֶלָּא לְפָרֵשׁ, וְהָרַב הַמְּחַזִּיק בְּרָכָה לֹא הֵשִׂיב לוֹ שֶׁכֵּן הוּא בְּמָגֵן אַבְרָהָם רַק לְבַסּוֹף מְזַכִּיר מִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁמֻּתָּרִין בְּתִשְׁעָה בְּאָב בְּכָל גּוֹנִי, וְלַעֲנִיוּת דַּעְתִּי כְּתָנִת הַמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁהָרָאֶה מְקוֹם לְהָרַמ״א כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁלְּדִינָא תִּשְׁעָה בְּאָב וּבְמוֹצָאֵי תִּשְׁעָה בְּאָב תָּחוֹף מֵעֹט בְּעֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב וְאֵין לְהַקְפִּיד עַל זֶה (וְאֵז צְרִיכָה לִזָּהֵר שֶׁלֹּא תֵּלֵךְ יָחֵף לְגַמְרֵי, שֶׁיִּדְבַּק בָּהּ טִיט וְרֶפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּלְבוּשׁ), וְאִם רוֹצָה לִנְהֹג לְהָקֵל״א דִּבְאֶפְשָׁר תָּחוֹף בְּמוֹצָאֵי תִּשְׁעָה בְּאָב, יְצִיאָה לְהָקֵשָׁה שֶׁתִּשְׁהֶה שָׁעָה אַחַת בְּעֵסֶק הַחֲפִיפָה וְיָצְאָה יָדֵי כָּל דִּעוֹת רַשַׁ״י (נדה סח. ד״ה הא דאפשר) וְהַתּוֹסָפוֹת (שם ד״ה כך) וְכֵן רְאוּי לְהוֹרוֹת עַיֵּן שָׁם: ט [בַּהגַ״ה] וְאִם עָשָׂה צָרְכָיו כו׳. עַיֵּן בְּשׁוּ״ת שִׁבְסוֹף סֵפֶר מִשְׁנַת רַבִּי עֲקִיבָא בְּדֶרֶךְ צ״א עַמּוּד ד׳ וְנִפְלָאתִי מַה שֶּׁמְּתִמֵּהַּ עַל הַבָּאֵר הֵיטֵב וְאֵיךְ לֹא רָאוּ בְּמָגֵן אַבְרָהָם שֶׁהַבָּאֵר הֵיטֵב לֹא חִדֵּשׁ דָּבָר רַק הָעִתִּיק אוֹת בְּאוֹת דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם. וּמַה שֶּׁכָּתַב וְעַיֵּן סִימָן תקנ״א כו׳, רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁשָּׁם מְבֹאָ

סָעִיף ג׳: **י** (כא) ע**נוֹטֵל אָדָם יָדָיו שַׁחֲרִית, וְצָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִטֹּל יָדָיו אֶלָּא עַד סוֹף קְשָׁרֵי אֶצְבְּעוֹתָיו:** **יא** פ**וּלְאַחַר שֶׁנִּגֵּב יָדָיו וַעֲדַיִן לַחוֹת קְצָת,** (כב) **מַעֲבִירָם עַל עֵינָיו.** צ**וְאִם הָיָה לְפִלּוּחַ עַל גַּבֵּי עֵינָיו וְדָרְכּוֹ לְרָחֲצָם בַּמַּיִם, רוֹחֵץ וּמַעֲבִירוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ, דַּהֲוָה לֵהּ כְּטִיט וּכְצוֹאָה שֶׁרוֹחֵץ כְּדַרְכּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:** **יב** [*] ק**הַהוֹלֵךְ לְהַקְבִּיל** (כג) **פְּנֵי רַבּוֹ אוֹ אָבִיו אוֹ מִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ, אוֹ לְצָרְכֵי מִצְוָה, עוֹבֵר בַּמַּיִם עַד צַוָּארוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.** (כד) ר**וְכֵן בַּחֲזָרָה מֵהֶתֶר:** **יג** ש**הַהוֹלֵךְ** (כה) **לִשְׁמֹר פֵּרוֹתָיו, עוֹבֵר בַּמַּיִם עַד צַוָּארוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.** אֲבָל בַּחֲזָרָה מֵהֶתֶר: **יד** ת**הַבָּא מִן הַדֶּרֶךְ וְרַגְלָיו** (כו) **כֵּהוֹת, מֻתָּר לִרְחֹץ בַּמַּיִם.** הַגָּה: וּמֻתָּר לִשְׁרוֹת מַפָּה בַּמַּיִם בְּעֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב וּמוֹצִיאָהּ מִן הַמַּיִם (כז) וְהִיא (ו) מִתְנַגֶּבֶת וּמְקַנַּחַ בָּהּ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו, אֲפִלּוּ אֵינוֹ עוֹשֶׂה רַק לְתַעֲנוּג שָׁרִי, כֵּיוָן שֶׁהִיא נְגוּבָה (טור): **טו** (כח) * א**סֵיכָה** (כט) **אֵינָהּ אֶסּוּרָה אֶלָּא שֶׁל תַּעֲנוּג, אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲטָטִין בְּרֹאשׁוֹ, סָךְ כְּדַרְכּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:** **טז** ב**נְעִילַת הַסַּנְדָּל, דַּוְקָא שֶׁל עוֹר,** (ל) **אֲבָל שֶׁל בֶּגֶד אוֹ שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל שַׁעַם** (פְּרוּשׁ, קְלִפֵּי עֵץ) **וְגֻמִּי, מֻתָּר.** (לא) ג**וְשֶׁל עֵץ מְחֻפֶּה עוֹר,** (לב) [יא] **אָסוּר:** **יז** ד**אֲבָל וּמְנֻעָּל שֶׁמְּהַלְּכִים** (יג) (לג) **בַּדֶּרֶךְ** יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שפ״ב. ד ירושלמי בְּפֶרֶק קַמָּא דְּתַעֲנִית (ה״ו) וּכְתָבוּהוּ הָרִי״ף (ד:) וְהָרא״ש (פ״א סי׳ יט).

ע רַבֵּנוּ יְרֻחָם (נ״ז ח״ב) בְּשֵׁם הַסְּכָמַת הַפּוֹסְקִים. פ טור בְּשֵׁם הִירוּשַׁלְמִי (פ״א ה״ו) כְּפִי גִּרְסָתוֹ וּפֵרוּשׁוֹ. צ שֵׁם בְּשֵׁם הָרַי״ן גִּיאוּת וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ״ן בְּתוֹרַת הָאָדָם (עניַן אבילות ישנה אות קז). ק בְּרַיְתָא יוֹמָא ע״ז (ע״ב). ר מַהָא דְּרַב יוֹסֵף שָׁם. ש מַהָא דְּרַבָּא שָׁם. ת טור בְּשֵׁם הִירוּשַׁלְמִי שָׁם. א בְּרַיְתָא יוֹמָא שָׁם. ב מִמַּשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא שָׁם ע״ח (ע״ב) וְכֵן פָּסְקוּ הָרַי״ף (יומא ב.) וְרא״ש (שם פ״ח סי׳ ז) וְרַמְבַּ״ם (הל׳ בְּהִלְכוֹת יוֹם כִּפּוּר שביתת עשור פ״ג ה״ז). ג טור

## בַּאֵר הֵיטֵב

**יד** (י) **מִתְנַגֶּבֶת.** עַד שֶׁאֵין בָּהּ טִפָּה עַל מְנָת לְהִטָּפֵחַ. בַּ״ח (ס״ד) מִגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק טו): **טז** (יא) **אָסוּר.** כָּתַב הַטַּ״ז (סק״ז), כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ לֶאֱסֹר אוֹתָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כָּתֵי שׂוֹכְרִים שֶׁל עוֹר דְּהֵינוּ גַּם מַה שֶּׁעַל הָרַגְלַיִם שֶׁל עוֹר, וְגַם אוֹתָן שֶׁהֵן שֶׁל בֶּגֶד רַק שֶׁהַשּׁוּלַיִם שֶׁל עוֹר אָסוּר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּבַ״ח (ס״ה) מִחְמִיר לֵילֵךְ יָחֵף לְגַמְרֵי. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז). וְאַף עַל פִּי שֶׁאָסוּר בְּתִשְׁעָה בְּאָב בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לִנְעֹל, וְהוּא הַדִּין לְבֵית הַקְּבָרוֹת, אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ טִיט וְרֶפֶשׁ אוֹ בֵּין הָאֲיָנִים יְהוּדִים, וְנִרְאֶה לִי דְּכְשֶׁיּוֹשֵׁב עַל הָעֲגָלָה אוֹ רוֹכֵב צָרִיךְ לְחַלֵּץ אֲפִלּוּ בְּדֶרֶךְ רָחוֹק. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יז). וְכָתַב עֲטֶרֶת זְקֵנִים (ס״א), דְּבָכָל מָקוֹם שֶׁצָּ